

A Régiók Európai Bizottsága véleménye – Az Északi-sarkvidékre vonatkozó uniós politika

(2017/C 207/17)

Előadó: Pauliina HAIJANEN (FI/EPP) Laitila képviselő-testületének tagja

Referenciaszöveg: Közös közlemény az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak – Az Európai Unió Északi-sarkvidékre vonatkozó integrált politikája

JOIN(2016) 21 final

POLITIKAI AJÁNLÁSOK

A RÉGIÓK EURÓPAI BIZOTTSÁGA

1. köszönetét fejezi ki az Európai Bizottságnak és az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének a 2016. április 27-én kiadott közös közleményért, és úgy véli, hogy az Északi-sarkvidékre vonatkozó jövőbeli uniós integrált politikát illetően a közleményben javasolt prioritási területek jó irányba mutatnak;
2. hangsúlyozza, hogy az Északi-sarkvidék előtt álló kihívások leküzdéséhez a helyi, a regionális és a nemzetközi szint közös erőfeszítései szükségesek, és megköszöni az Európai Bizottságnak, hogy a térséggel kapcsolatos célokat és igényeket támogató integrált politikai válaszok kidolgozásakor a térség földrajzi és demográfiai sajátosságait vette alapul;
3. megjegyzi, hogy ez már a harmadik közlemény az Északi-sarkvidékre vonatkozóan. A 2008-ban kiadott, első európai bizottsági közlemény intézkedéseket javasolt az Északi-sarkvidék többek közt különféle környezetvédelmi megállapodások és nemzetközi együttműködés révén történő védelmére és megőrzésére. Emellett az erőforrások fenntartható használatának és a térség kezelésére vonatkozó többoldalú modellnek az előmozdítására is intézkedéseket javasolt. A közlemény célja az volt, hogy előmozdítsa az Északi-sarkvidéket érintő kérdések strukturált és következetes kezelését, és új együttműködési lehetőségeket nyisson a térség országai között;
4. megjegyzi, hogy az Európai Bizottság és az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselője által 2012-ben közösen kiadott közleményben a határozottan környezetvédelmi jelleg mellett már olyan témák is előtérbe kerültek, mint az éghajlatváltozás következtében megnyíló új közlekedési útvonalak (pl. az északkeleti átjáró), vagy az új technológiákon és ismereteken alapuló jobb lehetőségek a természeti erőforrások fenntartható hasznosítására. A közlemény a nemzetközi együttműködésnek a béke és a biztonság támogatásában játszott szerepével is foglalkozott;
5. szeretné felhívni a figyelmet a legutóbbi közleményben a jövőbeli uniós integrált politika számára meghatározott három prioritási területre, melyek: az éghajlatváltozás és a sarkvidéki környezet megőrzése; fenntartható fejlődés az Északi-sarkvidéken és környékén; valamint nemzetközi együttműködés az Északi-sarkvidékkel kapcsolatos kérdésekben. Az egyik legnagyobb kihívást az jelenti, hogy egyensúlyt kell találni az ökológiai jólét és a társadalmi-gazdasági fejlődés új lehetőségeinek kiaknázása között;
6. megjegyzi, hogy a vizsgált közlemény az éghajlattal és a környezettel, a fenntartható fejlődéssel és a regionális együttműködéssel kapcsolatos, már korábban meghatározott irányvonalakat követi. A Régiók Bizottsága a véleményében különösen azokra a témakörökre szeretné felhívni a figyelmet, amelyek a eddigi közleményekben kevesebb figyelmet kaptak (pl. a társadalmi-gazdasági kérdések), vagy a prioritások megváltoztatásával kerültek előtérbe;
7. egyetért azzal, hogy a közlemény céljait a térség biztonsága, stabilitása, fenntartható fejlődése és jóléte képezi. A dokumentum átfogó képet ad az Északi-sarkvidékkel kapcsolatos uniós fellépésekről. Az EU Északi-sarkvidékre vonatkozó politikájának központi eleme továbbra is a fenntartható fejlődés, de egyre több szó esik az alkalmazkodóképességről is. A közlemény a jövőbeli tevékenységek során figyelmet kíván fordítani a térség lakosságának hagyományos életkörülményeire, valamint arra, hogy a gazdasági fejlődés hatással van az Északi-sarkvidék érzékeny környezetére. Az RB dicséretesnek tartja, hogy a közlemény nyomatékosan hangsúlyozza, hogy meg kellene erősíteni az Északi-sarkvidékkel kapcsolatos ügyek koordinációját;

8. rámutat, hogy a közlemény két különböző szemszögből vizsgálja az Északi-sarkvidéket. Európa szempontjából az Északi-sarkvidék Európa legészakibb területeit jelenti, melyeket az elszigeteltség, a nehéz körülmények, a gyér lakosság és a népesség öregedése jellemez. A sarkvidék egészének szemszögéből egyrészt a természeti erőforrások (ásványok, erdők, tenger- és halgazdálkodás), másrészt az igen fejlett települések kerülnek előtérbe, valamint az, hogy a terület komoly szakértelemmel rendelkezik pl. a környezeti szempontból fenntartható technológiai megoldások kifejlesztése terén. Ebben a véleményben elsősorban az európai szempontokra helyezük a hangsúlyt;

9. megjegyzi, hogy az Európai Bizottság közleményében az „Északi-sarkvidék” fogalma az Északi-sark körüli, az északi sarkkörtől (é. sz. $66^{\circ}32'$) északra fekvő területet jelenti. Ide tartozik a Jeges-tenger, valamint nyolc ország – az Egyesült Államok, Izland, Kanada, Norvégia, Svédország, Finnország, a Dán Királyság (ezen belül Grönland és a Feröer-szigetek) és az Orosz Föderáció – területei. A formálisan a Dán Királysághoz tartozó, de széles körű autonómiával rendelkező Grönland és a Feröer-szigetek nem tagjai az Uniónak, de halászati és kereskedelmi megállapodásokat kötöttek az EU-val. Grönland ráadásul uniós tengerentúli területnek számít. Az Északi-sarkvidéken összesen 4 millióan laknak, ezek mintegy harmada őslakos népek tagja;

10. megjegyzi, hogy az Északi-sarkvidéknek a közleményben használt területi meghatározása igen szűk, csak az északi sarkkörtől északra fekvő területekre korlátozódik. Az uniós integrált politika viszont sokkal nagyobb területre hatással lesz. A Régiók Bizottsága azt ajánlja, hogy bővítsék ki az Északi-sarkvidéknek a közleményben foglalt területi meghatározását, szem előtt tartva a fenntartható fejlődés előmozdítását, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást és Európa versenyképességének előmozdítását, valamint figyelembe véve a helyi közösségek és az őslakos népek igényeit és lehetőségeit;

Éghajlatváltozás és a sarkvidéki környezet megőrzése

11. fontosnak tartja, hogy az éghajlatváltozás enyhítésének és az ahhoz való alkalmazkodásnak, valamint az érzékeny sarkvidéki környezet védelmének kiemelt szerepe van a közleményben javasolt politikai válaszlépésekben. A térség felmelegedéséből eredő, az uniós intézkedéseket is befolyásoló következmények mellett arra is figyelni kell, hogy az európai és a globális fellépések hogyan hatnak a térségbeli éghajlatváltozás alakulására. A globális éghajlatügyi megállapodásnak az Északi-sarkvidék jövőjére is jelentős hatása lesz. A közlemény egyéb nemzetközi megállapodásokat is megemlít, illetve jelzi, hogy újabbakra lenne szükség többek közt a környezetvédelem területén;

12. hangsúlyozza az Európai Bizottság által említett északi-sarkvidéki kutatások és tudományos együttműködés jelenlegi és jövőbeli jelentőségét. A közleményben bemutatott EU-PolarNet kezdeményezés jó példa a különféle európai egyetemek és kutatóintézetek részvételével működő, széles körű és komoly tudományos együttműködésre. A kezdeményezés célja a rövid és hosszú távú tudományos prioritások meghatározása, valamint az interdiszciplináris együttműködés megerősítése az Északi-sarkvidékre vonatkozó kutatás terén. Ezzel kapcsolatban a hálózat célul tűzte ki, hogy szélesebb körben együttműködik az északi-sarkvidéki szereplőkkel. Az RB különösen fontosnak tartja, hogy az Északi-sarkvidék sokrétű körülményeire irányuló kutatás céljainak és eszközeinek meghatározásába a helyi és regionális szintet képviselő szervezetek is bevonják;

13. nagyobb hangsúlyt szeretne fektetni a sarkvidéki városok fejlesztésben játszott szerepére. A városok a fejlesztés és a változó körülményekhez való alkalmazkodás fő motorjai. A városi infrastruktúrába és pl. az energiahatékony megoldásokba való beruházások, illetve – különösen ritkán lakott területeken – a lakossági szolgáltatásokhoz szükséges megoldások nyomán új üzleti tevékenységek jelennek meg. A Régiók Bizottsága ugyanakkor emlékeztet arra, hogy a nagy távolságok, a gyér lakosság és a népesség öregedése jelentette sajátos kihívásokra a jövőben is kiemelt figyelmet kell fordítani a fejlesztési politikában;

Fenntartható fejlődés az Északi-sarkvidéken és környékén

14. úgy véli, hogy a természeti erőforrások fenntartható hasznosítása az Északi-sarkvidék fenntartható növekedésének és a jólét növelésének egyik központi eleme. Ez jól működő közlekedési és kommunikációs kapcsolatokat feltételez. Meg kell erősíteni a kiterjedtebb észak-déli irányú közlekedési kapcsolatokat, például a TEN-T hálózat keretében Finnországot Norvégián keresztül a Jeges-tengerrel összekötő útvonalat, illetve a kelet-nyugati összeköttetéseket, hogy összekapcsoljuk egymással az uniós közlekedési hálózathoz kapcsolódó észak-norvégiai, észak-svédországi és észak-finnországi régiókat. Az Északi-sarkvidékre irányuló, például közúti, vasúti, szélessávúkapcsolat- és villamosenergia-beruházások általában a környező területekre is jótékony hatással vannak, így az érintett ország egészének gazdasági feltételeit javítják pl. az ipar szempontjából;

15. ezzel kapcsolatban emlékeztet az EU kék növekedési stratégiájára, amely a hosszú távon fenntartható tengeri fejlesztést hivatott támogatni. A stratégiának a tengerrel kapcsolatos ismeretekre, a tengeri területrendezésre és az integrált tengerfelügyeletre vonatkozó intézkedéseinek alkalmazását az Jeges-tenger esetében is szorgalmazzák. Az akvakultúra előmozdításával és az óceánból nyert energia kiaknázásával kapcsolatos fejlesztési tevékenységek különösen hangsúlyosak az Északi-sarkvidéken;

16. rámutat arra, hogy ha a sarkvidéken meglévő szaktudást az ipar, az energia, a tiszta technológiák, az infrastruktúra-építés és a turizmus területén is hasznosítanák, az egész Európa versenyképességét javítaná. Elő kell mozdítani a kutatási együttműködést a sarkvidéki egyetemek és kutatóintézetek között. Az innováció előmozdítása, valamint új termékekben és kereskedelmi szolgáltatásokban való hasznosítása a fenntartható fejlődést támogató eszközként is fontos. Az üzleti környezet javítása az Északi-sarkvidéken a digitális egységes piaci stratégia megvalósításának része;

17. felhívja a figyelmet arra, hogy a 2014–2020-as időszakra vonatkozó uniós kohéziós politika prioritásai az Északi-sarkvidék tekintetében a kutatás és az innováció, a kkv-k versenyképessége és az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságra való áttérés. Az északi területek intelligens szakosodási stratégiái, valamint a határokon átnyúló együttműködés terén az Interreg Északi periferia és Északi-sarkvidék, az Interreg Nord, a Botnia-Atlantica és a Norvégia-Svédország program – amelyek célja élet- és versenyképes és fenntartható közösségek létrehozása – szilárd alapot teremtenek a strukturális alapokból finanszírozott projektek megvalósításához az EU északi-sarkvidéki területein. Ezenkívül az EU külső határait érintő Kolarctic határokon átnyúló együttműködési program is támogatni fogja a finn, svéd és norvég északi régiókkal és a Barents-tengeri régióval való együttműködést;

18. hangsúlyozza, hogy az Északi-sarkvidék fejlesztésére a jövőbeli kohéziós politika végrehajtása során is sokoldalú finanszírozási eszközöket kell biztosítani, melyek segítségével megoldásokat lehet találni a helyi gazdaság támogatására, és fejleszteni lehet az egész EU versenyképességét javító szakismereteket, innovációt, termékeket és szolgáltatásokat. A legfontosabb új témák között szerepel pl. a sarkvidéki körforgásos gazdaság fejlesztése, valamint a „sarkvidéki dizájn” általános koncepciója. Fontos, hogy az Unió a következő tervezési időszakban is aktív szerepet játsszon a sarkvidéki kutatási és beruházási tevékenységekben;

19. szeretné kiemelni a közleményben említett, az új technológiák kínálta lehetőségeket az elektronikus kapcsolattartásra pl. a helyi gazdasági, tudományos és kulturális élet fenntartása és fejlesztése érdekében. Ennek főként az őslakos népek képviselői számára van jelentősége. A közlemény megemlíti az Európai Bizottság által az Északi-sarkvidék őslakos népeinek képviselőivel szervezett évenkénti találkozókat. Rendkívül fontos az őslakos népek nézeteinek meghallgatása és a döntéshozatalban való figyelembevétel, többek között a nemzeti és regionális intézkedések terén is;

20. üdvözli, hogy az együttműködés jelentősége nagy hangsúlyt kap az Északi-sarkvidékre vonatkozó integrált politika végrehajtása során. A közlemény szorgalmazza továbbá a különféle finanszírozási eszközök jobb felhasználását a sarkvidéki beruházások előmozdítására, és az Európai Bizottság az Északi-sarkvidék európai részén lévő érdekelt felek ideiglenes fórumának (European Arctic Stakeholder Forum) létrehozását is javasolja. E fórumba az uniós intézmények, a tagállamok, valamint a helyi és regionális önkormányzatok képviselőit hívnák meg, feladata pedig az volna, hogy meghatározza az uniós finanszírozás legfontosabb beruházási és kutatási prioritásait 2017 végéig. Mivel az együttműködési fórum még csak kezdeti fázisban van, a Régiók Bizottsága azt javasolja, hogy annak összetételét és megbízatását még pontosítsák;

21. azt javasolja, hogy az együttműködési fórum munkájának részeként az Európai Bizottság állítson össze egy útmutatót az Északi-sarkvidéken elérhető finanszírozási lehetőségekről (ahogy ez a balti-tengeri stratégia keretében is történik), és különféle rendezvényeken és kapcsolatépítő találkozókon terjessze ezt az információt. Az uniós északi-sarkvidéki fórumhoz pedig, amely az Európai Bizottság javaslatának értelmében 2018-ban kezdené meg munkáját és évente kerülne megrendezésre, azt a munkát kellene alapul venni, amelyet az Északi-sarkvidék európai részén lévő érdekelt felek fóruma végez;

Nemzetközi együttműködés az Északi-sarkvidékkel kapcsolatos kérdésekben

22. úgy ítéli meg, hogy a nemzetközi együttműködés előmozdítása a közlemény egyik legfontosabb témája. Az Északi-sarkvidék stratégiai jelentőségének növekedése érdeklentétekhez vezethet, ezért még fontosabb a szoros nemzetközi együttműködés. Az északi-sarkvidéki együttműködés már most is több együttműködési struktúra keretében zajlik. A vezető

kormányközi fórum az Északi-sarkvidéki Tanács, amely előmozdítja az államok, az őslakos közösségek és a térség más lakosai közti együttműködést a sarkvidéket érintő témákban. A Barents Euro-Sarkvidéki Tanács és a Barents Regionális Tanács munkája a stabilitást és a fenntartható fejlődést támogatja a Barents-tenger térségében. Emellett az Unió balti-tengeri együttműködése is kapcsolódik az északi-sarkvidék kapcsán folytatott együttműködés átfogó keretéhez;

23. hangsúlyozza, hogy az Északi Dimenzió keretében Oroszországgal folytatott együttműködésnek folytatódnia kell. Ez lehetőségeket teremtett a gazdasági szereplők, kutatók és a lakosok közötti találkozásra, ezzel pedig segítette konkrét környezetvédelmi, üzleti és kulturális projektek létrehozását;

24. fontosnak tartja, hogy a közleményben foglalt célok eléréséhez kihasználják a már meglévő együttműködési struktúrákat. Az EU aktívan részt vesz a különböző nemzetközi szervezetek és fórumok munkájában. Emellett kérte megfigyelőként való részvételét az Északi-sarkvidéki Tanácsban, és fontos, hogy a tagállamok mindent megtegyenek a folyamat sikeréért;

25. végezetül megjegyzi, hogy az Északi-sarkvidéknek egyre nagyobb stratégiai jelentősége van az Unió számára, ahogyan egyre nagyobb szükség van arra is, hogy az Unió lépéseket tegyen az Északi-sarkvidék természeti környezetéből és társadalmi-gazdasági sajátosságaiból fakadó kihívások megoldására. Az Uniónak elő kell mozdítania a tagállamok és az unióon kívüli országok közti együttműködést, hogy az északi-sarkvidék környezete stabil maradjon. Az integrált megközelítést meg kell erősíteni például azáltal, hogy kapcsolatokat és szinergiákat keresünk a finanszírozási programok és más finanszírozási eszközök között. A helyi és regionális önkormányzatoknak részt kell venniük az északi-sarkvidéki regionális együttműködést, közlekedési kapcsolatokat és fenntartható gazdasági fejlődést támogató legfontosabb programokban és projektekben.

Kelt Brüsszelben, 2017. február 8-án.

*a Régiók Európai Bizottsága
elnöke*

Markku MARKKULA
